

**Quicksan Flora- en faunawet
en vleermuisonderzoek**

Sloop school Clausstraat 22 te Zegveld

Rapportnummer: 20150373/rap02
Status rapport: definitief
Datum rapport: 12 oktober 2015

Auteur: P.I. (Pim) Godschalk
Projectleider: P.I. (Pim) Godschalk
Kwaliteitscontrole: D. (Dirk) van der Est

Opdrachtgever: Gemeente Woerden
t.a.v. de heer M. van Asselt
Postbus 45
3440 AA Woerden

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Gebiedenbescherming	1
1.4 Leeswijzer	2
2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE	3
2.1 Beschrijving huidige situatie	3
2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie	4
3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN	5
3.1 Methode	5
3.2 Resultaten literatuuronderzoek	5
3.2.1 Inleiding	5
3.2.2 Resultaten	5
3.3 Resultaten veldbezoek	5
3.3.1 Inleiding	5
3.3.2 Waarnemingen	6
3.3.3 Geschiktheid	6
3.4 Nader onderzoek vleermuizen	7
4 BEKNOPT EFFECTENANALYSE EN MAATREGELEN	8
4.1 Inleiding	8
4.2 Broedvogels	8
4.2.1 Tijdens broedseizoen beschermd	8
4.3 Vleermuizen	8
4.4 Amfibieën	9
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	10
6 LITERATUUR	10

Bijlage 1: Tabel bevindingen quickscan

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente is voornemens om de voormalige basisschool aan de Clausstraat 22 te Zegveld te slopen. Vervolgens zal herontwikkeling plaatsvinden, mogelijk door nieuwbouw van enkele woningen.

De voorgenomen plannen leiden mogelijk tot het overtreden van verbodsbepalingen op beschermde soorten, die zijn genoemd in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Via de Flora- en faunawet is de bescherming van een aantal soorten planten en dieren in Nederland vastgelegd. In de wet zijn soorten opgenomen die landelijk of op Europees niveau zeldzaam zijn of worden. Het voorgenomen plan heeft mogelijk negatieve gevolgen op (de leefgebieden van) beschermde soorten. Het is volgens deze wetgeving niet toegestaan om het leefgebied aan te tasten.

Een overtreding van verbodsbepalingen op soorten uit de zwaardere beschermingscategorieën (tabel 2 en 3) is te voorkomen door, voorafgaand aan de werkzaamheden, voorzorgsmaatregelen te treffen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Voorzorgsmaatregelen zijn gericht op het voorkomen van de negatieve gevolgen van een activiteit op beschermde soorten.

Een ontheffingsplicht voor de soorten uit de zwaardere beschermingscategorieën (tabel 2 & 3) is van toepassing als de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen niet kan worden behouden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Vleermuizen behoren onder andere tot deze categorie.

De geplande werkzaamheden worden getoetst door middel van een quickscan. De quickscan is een verkennende toets om na te gaan of beschermde soorten in het plangebied voorkomen. Daarnaast is het doel om in te schatten of er een kans is op overtreding van de Flora- en faunawet. Een quickscan geeft echter mogelijk geen definitief uitsluitsel over het al dan niet voorkomen van beschermde soorten en het al dan niet overtreden van de wet.

Uit de quickscan is gebleken dat de bebouwing in het plangebied mogelijk geschikt is voor vleermuizen. Daarom is nader onderzoek naar vleermuizen aanbevolen. Twee van de vier benodigde onderzoeken zijn reeds uitgevoerd, de resultaten hiervan worden kort meegenomen in deze rapportage. Een uitgebreide verslaglegging vindt echter pas plaats na afronding van het volledige jaarrond vleermuisonderzoek in september/oktober 2015 in een separate rapportage.

1.2 Doel

De doelstelling voor de quickscan is geformuleerd in vijf onderzoeksvragen:

- Welke beschermde soorten flora en fauna, genoemd in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, maken (mogelijk) gebruik van de planlocatie?
- Wat zijn de globale effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten, die (mogelijk) gebruik maken van de planlocatie als onderdeel van het leefgebied?
- Is aanvullend onderzoek naar één of meerdere soorten noodzakelijk?
- Welke algemene maatregelen dienen te worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken?
- Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen werkzaamheden een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen?

1.3 Gebiedenbescherming

Via de Natuurbeschermingswet 1998 zijn verschillende gebieden in Nederland beschermd (Natura 2000-gebieden). Ook gebieden die onder Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen was dit de EHS) vallen zijn beschermd.

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied of binnen het NNN. Omdat de voorgenomen ontwikkeling kleinschalig is en er geen negatieve effecten als gevolg van externe werking te verwachten zijn, is toetsing aan de regelgeving omtrent deze beschermde gebieden niet van toepassing. Het voornemen hoeft alleen aan de soortbescherming van de Flora- en faunawet te worden getoetst.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van het plangebied weergegeven en de uit te voeren werkzaamheden zijn hier benoemd. Hoofdstuk 3 gaat in op de aanwezigheid van beschermde soorten. Hierbij worden al kort de resultaten benoemd van twee reeds uitgevoerde vleermuisonderzoeken.

In hoofdstuk 4 worden de globale effecten bepaald van het plan op de soorten die (mogelijk) gebruik maken van het plangebied. Hier worden ook globaal maatregelen voorgesteld om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde soorten. In de conclusie wordt beargumenteerd of een vervolgonderzoek, nader maatregelenpakket en/of een ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 Beschrijving huidige situatie

Het plangebied is gelegen aan de Clausstraat 22 te Zegveld (zie figuur 2-1). De bebouwing in het plangebied bestaat uit een enkellaags gebouw dat voorheen dienst deed als basisschool. Het stamt ongeveer uit de jaren zeventig en is aan de buitenzijde afgewerkt met een gemetselde muur met open stootvoegen. Via deze open stootvoegen is de spouwmuur mogelijk bereikbaar. De randen van het gebouw zijn afgewerkt met aluminium daklijsten. Boven brede ramen is kunststof beplating aanwezig.

Figuur 2-1. Globale ligging plangebied (rood omlijnd) (bron ondergrond: Google Maps).

Rondom het gebouw is een verhard speelplein aanwezig met enkele speeltoestellen. Verder is een gazon aanwezig en staan er enkele kleine bomen en struiken. Aan de zuidwestzijde van het plangebied staan enkele grotere bomen (circa 15 m hoog). In deze bomen zijn geen holten aanwezig of scheuren in de bast en stam.

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, er is wel een beschoeide watergang aanwezig ten westen van het plangebied (zie figuur 2-1).

In figuur 2-2 is een foto-impressie weergegeven van het plangebied.

Figuur 2-2. Huidige situatie plangebied. Rechtsboven zijn enkele grote bomen te zien die aan de westzijde van het perceel staan.

2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie

De bebouwing wordt gesloopt. De bomen op het terrein blijven in eerste instantie behouden, maar het is mogelijk wel noodzakelijk om ze alsnog te verwijderen ten behoeve van de beoogde herontwikkeling. In de quickscan wordt uitgegaan van een worst-case scenario (kap van alle bomen binnen de plangrens). Voor struiken geldt dat een deel mogelijk verwijderd wordt tijdens de sloop. We gaan echter uit van een worst-case scenario namelijk de verwijdering van al het opgaande groen.

3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Methode

De quickscan is uitgevoerd door een literatuurstudie en een veldbezoek uit te voeren. De literatuurstudie heeft als doel om een beeld te krijgen van aanwezige beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) in de omgeving, zodat de kans op voorkomen in de betreffende plangebied kan worden geschat. Soorten uit de eerste beschermingscategorie zijn mogelijk ook aanwezig in het plangebied, deze zijn verder buiten beschouwing gelaten. Er geldt namelijk een vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ingrepen.

Voor het verkrijgen van informatie is gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke broninformatie via internet en literatuur (zie literatuurlijst). Dit geeft echter geen compleet beeld. Daarom is middels een veldbezoek gekeken naar de geschiktheid van het plangebied als leefgebied voor diverse beschermde soorten. Op 22 mei 2015 is daarom het veldbezoek gebracht aan het plangebied. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten en sporen, zoals uitwerpselen, pootafdrukken en aanwezige (oude) nesten.

Naar aanleiding van de quickscan is nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Dit wordt verderop in dit hoofdstuk behandeld.

De quickscan is uitgevoerd door een ervaren ecooloog van ATKB. De ecooloog voldoet aan de definitie die Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl, voorheen Dienst Regelingen) hanteert van een ter zake kundige voor het opstellen van toetsingen aan de Flora- en faunawet. Daarnaast is ATKB aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

3.2 Resultaten literatuuronderzoek

3.2.1 Inleiding

Voor het literatuuronderzoek is het dorp Zegveld als zoekgebied gebruikt. De resultaten van het literatuuronderzoek zijn vermeld in bijlage 1. De tabel is aangevuld met mogelijke aanwezige soorten op basis van gebiedskennis (expert judgement). Tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet komen mogelijk ook voor in het plangebied, maar voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling bij werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke inrichting. Deze worden daarom buiten beschouwing gelaten.

3.2.2 Resultaten

Uit de verschillende bronnen en de expert judgement blijkt dat in de omgeving van het plangebied met name broedvogels, vleermuizen en de rugstreeppad voorkomen. Ook de groene glazenmaker komt in de bebouwde kom van Zegveld voor. Een overzicht van het literatuuronderzoek is opgenomen in bijlage 1 (samenvatting quickscan).

Het plangebied is gezien de grote mate van verharding, de ligging in de bebouwde kom en afwezigheid van oppervlaktewater niet geschikt als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en groene glazenmaker, vissen, reptielen, dagvlinders, grondgebonden zoogdieren en overige ongewervelden. Deze soort(groep)en worden in het vervolg van de quickscan niet behandeld.

3.3 Resultaten veldbezoek

3.3.1 Inleiding

Tijdens de quickscan is het te slopen gebouw beschouwd, evenals de groenzone (gras, struiken en bomen) direct om het gebouw heen. De nabijgelegen watergang is niet beschouwd, omdat deze buiten het plangebied ligt en de werkzaamheden op het droge plaatsvinden (niet in het water of in de oeverzone). De resultaten van de quickscan zijn samengevat in bijlage 1. Voor de resultaten is een splitsing gemaakt in waarnemingen en de beoordeling van de geschiktheid als leefomgeving.

3.3.2 Waarnemingen

Tijdens het veldbezoek voor de quickscan zijn geen beschermde soorten waargenomen behalve algemene soorten broedvogels. Bij de 2 veldbezoeken voor vleermuizen zijn invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen en een rugstreeppad (zie ook figuur 3-1; voor meer details zie paragraaf 3.4).

3.3.3 Geschiktheid

De bebouwing in het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, zoals gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Er is een spouwmuur aanwezig die via open stootvoegen, daklijsten en andere openingen bereikt kan worden door vleermuizen (zie figuur 3-1 links). Ook kan het omliggende groen fungeren als foerageergebied voor vleermuizen.

Daarnaast kunnen algemene soorten broedvogels voorkomen in de bomen en struiken in het plangebied, zoals kool- en pimpelmees. Het gaat dan om tijdens het broedseizoen beschermde soorten. Soorten van cat. 5 van de lijst met jaarrond beschermde vogels kunnen mogelijk ook in het plangebied voorkomen. Deze soorten zijn echter alleen jaarrond beschermd als er in het plangebied belangrijke broedgebieden of populaties voorkomen. Dit is niet het geval, zodat ook de nesten van deze soorten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

Figuur 3-1. Links een voorbeeld van open stootvoegen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden om verblijfplaatsen in de spouwmuur te bereiken. Rechts een tijdens het eerste vleermuisonderzoek aangetroffen invliegopening (circa 10-15 invliegende vleermuizen, rood omlijnd) en de locatie waar rugstreeppad is waargenomen (geel omlijnd).

De rugstreeppad is bij een vleermuisonderzoek waargenomen (zie figuur 3-1 rechts), deze soort gebruikt het plangebied als landbiotoop (schuilplaats overdag).

Het plangebied is of ongeschikt als groeiplaats/verblijfplaats voor:

- Flora: het grasland wordt deels regelmatig gemaaid (gazonbeheer), andere delen zijn verruigd met brandnetels en andere soorten. Geschikte groeiplaatsen voor bijvoorbeeld rietorchis ontbreken daarom. Ook ontbreken, oude, kalkrijke voegen in vochtige muren als groeiplaats voor beschermde soorten muurflora.
- Jaarrond beschermde broedvogels: in de bomen zijn geen holten aanwezig, nesten van jaarrond beschermde soorten zijn niet waargenomen. Het plangebied is ook ongeschikt voor de soorten huismus en gierwaluw door de vorm van het dak (plat en afgewerkt met dakleer) en het ontbreken van dakpannen. De kieren zoals in figuur 3-1 links kunnen niet door deze soorten gebruikt worden omdat deze openingen te klein zijn.
- Vliegroutes: er zijn geen lijnvormige elementen aanwezig in het plangebied en dit is gelegen in de bebouwde kom. Het plangebied fungeert niet als vliegroute.
- Overige, grondgebonden zoogdieren: deze komen niet voor in de omgeving van het plangebied en geschikte biotopen ontbreken.
- Overige soortgroepen: deze zijn reeds uitgesloten bij het literatuuronderzoek, zie bijlage 1.

3.4 Nader onderzoek vleermuizen

Uit de quickscan is gebleken dat het gebouw geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarom is aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd voor het einde van de kraamperiode (15 juli).

Hiertoe zijn op 27 mei en 18 juni 2015 ochtendbezoeken gebracht aan het plangebied. Bij het eerste veldbezoek zijn tussen 03:45 en 05:15 circa 15 invliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Alle vleermuizen vlogen op dezelfde locatie in (zie figuur 3-1 rechts). Uit het aantal vleermuizen blijkt dat er sprake is van een groot zomerverblijf.

Op 18 juni 2015 zijn enkele foeragerende vleermuizen waargenomen, maar geen invliegende (ook niet in de directe omgeving). Dit kan worden verklaard omdat vleermuizen altijd gebruik maken van een netwerk aan verblijfplaatsen. Groepen vleermuizen wisselen regelmatig van verblijfplaats, onder andere afhankelijk van de klimatologische omstandigheden. Het is goed mogelijk dat de groep vleermuizen vanuit de school naar een ander verblijf in Zegveld is verhuisd tussen het 1ste en 2de veldbezoek.

Op basis van de uitkomsten van de eerste twee veldbezoeken van het nader onderzoek is contact opgenomen met de gemeente, om sloop op korte termijn te voorkomen. Door het slopen van een zomerverblijfplaats kan de gunstige staat van instandhouding van de dwergvleermuis namelijk in het geding komen.

Daarnaast is nader onderzoek naar zomer- paarverblijfplaatsen uitgevoerd in de periode juli t/m september 2015, om alle mogelijke functies van het plangebied in kaart te brengen. Op die wijze kan worden voldaan aan het vleermuisprotocol (2013), en worden voldoende gegevens verzameld voor het aanvragen van een ontheffing. De resultaten en weersomstandigheden van alle inventarisaties worden omschreven het opgestelde Projectplan. Vanwege de aanwezigheid van een zomerverblijf is het namelijk noodzakelijk om een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen wegens overtreding van artikel 11 (beschadigen, vernielen en verstoren van vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis).

4 BEKNOPTE EFFECTENANALYSE EN MAATREGELEN

4.1 Inleiding

In bijlage 1 is een overzicht weergegeven van beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, die mogelijk hun leefgebied hebben in het plangebied. Deze soorten worden meegenomen in de beknopte effectenanalyse in paragraaf 4.2. Het gaat om de soortgroepen broedvogels (tijdens het broedseizoen beschermd), vleermuizen en de rugstreeppad.

Het is uit te sluiten dat andere beschermde soorten aanwezig kunnen zijn in en in de omgeving van het plangebied.

4.2 Broedvogels

4.2.1 Tijdens broedseizoen beschermd

In de bomen en struiken rondom het schoolgebouw kunnen broedvogels tot broeden komen. Er is een directe overlap met het werkgebied. Zonder voldoende voorzorg kunnen nesten worden verstoord (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet). Voor broedvogels zijn de volgende maatregelen nodig om een overtreding te voorkomen:

- rekening houden met het broedseizoen (in de periode half maart t/m half juli worden de meeste broedgevallen verwacht). Afhankelijk van het weer kan het broedseizoen eerder of later starten en langer doorgaan. Buiten deze periode is de kans op aanwezigheid van broedvogels erg klein;
- Indien niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, zijn (afhankelijk van het weer) controles op broedvogels noodzakelijk in de periode februari-september. Bij de aanwezigheid van een nest dient een verstoringvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. Dit dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

4.3 Vleermuizen

Vleermuizen maken gebruik van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven en wisselen van verblijfplaatsen. Afhankelijk van de soort en de tijd van het jaar, verblijven ze in bomen, gebouwen, bruggen, bunkers etc. Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen als vlieg- en/of foerageerroute. Lijnvormige elementen zijn onder andere aaneengesloten bomenrijen en watergangen.

Verblijfplaatsen

Door de voorgenomen sloop van het gebouw treden in ieder geval negatieve effecten op zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis op (overtreding art. 11 Ff-wet). Mogelijk komen ook paar- of winterverblijven voor. Hiervoor is nog nader onderzoek uitgevoerd. Het complete nader onderzoek wordt omschreven in het opgestelde Projectplan, waarmee ontheffing wordt aangevraagd bij RVO.nl (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, onderdeel van het ministerie van EZ). Omdat er een grote verblijfplaats is aangetroffen, is dit noodzakelijk omdat negatieve effecten (inclusief verstoring) met zekerheid niet voorkomen kunnen worden.

Er zijn ook foeragerende vleermuizen aangetroffen. Er is echter geen sprake van essentieel foerageergebied, in de omgeving zijn veel andere groene gebieden aanwezig. Er zijn dus voldoende alternatieven. Het verwijderen van bomen leidt niet tot negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis.

4.4 Amfibieën

De rugstreepd is aangetroffen onder de voordeur van de school bij het veldbezoek op 18 juni 2015. Er was één exemplaar aanwezig dat onder de voorkeur wegkroop in een holte. Op deze plek was zand aanwezig, wat zeer geschikt is voor de rugstreepd (de soort kan hier goed in graven). Bij de uit te voeren nadere onderzoeken naar vleermuizen dient ook op deze soort gelet te worden om na te gaan of meer exemplaren aanwezig zijn.

Bij de sloop van de school kunnen exemplaren gedood of verwond worden (overtreding art. 9 Ff-wet) en kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen verwijderd worden (overtreding art. 11 Ff-wet). Het is daarom noodzakelijk om voor deze soort mitigerende maatregelen te nemen om effecten te voorkomen, zoals het afvangen van de dieren voorafgaand aan de sloop. Omdat verstoring niet voorkomen kan worden, is het noodzakelijk om voor de rugstreepd ontheffing aan te vragen. Dit kan gebeuren tezamen met de aanvraag voor de dwergvleermuis.

In het op te stellen projectplan dienen de effecten en maatregelen nog in meer detail te worden uitgewerkt.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Door het voornemen de school te slopen wordt het leefgebied van beschermde soorten (zomerverblijf gewone dwergvleermuis en verblijfplaats rugstreepd) verstoord en/of aangetast, waardoor de Flora- en faunawet wordt overtreden. Het is noodzakelijk om voor deze soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Het complete aanvullend onderzoek naar vleermuizen, dat is uitgevoerd om alle mogelijke functies van het plangebied voor deze soort (en mogelijk nog andere soorten) vast te stellen, is omschreven in het Projectplan. Ten tijde van het nader onderzoek vleermuizen is consequent gelet op de aanwezigheid van de rugstreepd.

Voor tijdens het broedseizoen beschermde broedvogels is het mogelijk om met een aanpassing van de werkwijze, verstoring van vogels te voorkomen (werken buiten het broedseizoen). Het aanvragen van een ontheffing om te werken in de broedtijd is volgens de interpretatie van het ministerie van EZ niet mogelijk.

Aanbevolen wordt om rekening te houden met de periode van mitigatie/compensatie. Voor zomerverblijven is in de soortenstandaard gewone dwergvleermuis opgenomen dat vervangende verblijven (kasten) in de omgeving van het plangebied moeten worden geplaatst en minimaal 6 maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) tevoren dienen te worden geplaatst. Indien ontheffing wordt verleend, zal de sloop mogelijk pas in de loop van 2016 kunnen plaatsvinden.

6 LITERATUUR

Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0, december 2014.
© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Algemeen

Informatie over soorten met verspreiding; www.soortenbank.nl

Waarnemingsite; www.waarneming.nl

Website voor vleermuizen; www.vleermuis.net

Informatiesite over libellen in Nederland; www.libellennet.nl